

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבה מב/של"ב של הממשלה
כ"ג באייר תשל"ב - 7.5.72

נכחו השרים: י.ש. שפירא - יו"ר, י. אלמוגי, י. בורג (מאמצע סעיף 543), ח. בר-לב, ח. גבתי (מאמצע סעיף 544), י. גלילי (מאמצע סעיף 544), מ. דיין, ש. הלל, ז. ורהפטיג, מ. חזני, פ. ספיר, נ. פלד (מאמצע סעיף 544), ש. פרס (מאמצע סעיף 544), מ. קול, ז. שרף.

נעדרו השרים: ג. מאיר (בחול), א. אבן (בחול), י. אלון (בחול), ו. שם-טוב (בחול).

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
סא"ל א. בראון - לשכת שר הבטחון (מסעיף 543 עד סוף סעיף 544)
תא"ל ש. גזית - מתאם הפעולה בשטחים (מסעיף 543 עד סוף סעיף 544)
ד. הלפרין - משרד האוצר (בסעיף 545)

סדר-היום: 543. ביקורו של הפטריארך פימן, הפטריארך האורתודוכסי של מוסקבה וכל רוסיה
544. הלוואות פיתוח ערביות לעיריית שכם
545. פעולות אגף מס-הכנסה ואגף המכס והבלו כדי להבטיח ביצוע מלא של חוקי המסים
546. הכרזה על אזור שיקום בנחלאות - ירושלים
547. צירוף שר לוועדה להתיישבות
548. נסיעות שדים
549. ש א ל ה
550. אשורר האמנה לדיכוי מעשים בלתי-חוקיים כנגד בטיחות התעופה האזרחית

רשם י.מ.

543. ביקורו של הפטריארך פימן, הפטריארך האורתודוכסי של מוסקבה וכל רוסיה

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מספר חכרי הממשלה קיבלו הזמנות להשתתף בארוחת-ערב לכבודו של הפטריארך הכל-רוסי פימן.

שר העבודה י. אלמוגי:

אני לא קיבלתי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נדמה לי שהחברים צריכים להודיע לפטריארך היווני האורתודוכסי בנדיקט, שכל הרוצה לבוא לארוחת-הערב - יוכל לבוא, אבל זה רק לאחר שהפטריארך פימן יבקר אצל מישו מהממשלה, אם זה שר הדתות או שר החוץ או ראש הממשלה או איזה שר אחר. בענין השר שיבקר אצלו, לא נדקדק אתו, אבל לא יכול להיות ששר יוזמן לאיזו מסיבה לכבודו לפני שהוא יבקר תחילה אצל מישו מהממשלה.

שמעתי שהזמינו לאותה ארוחת-ערב חמישה שרים, את שר הבטחון, שר המשפטים, שר הדתות, שר הפנים ועוד אחד השרים.

שר הסעד מ. חזני:

את כל "השרים האורתודוכסיים".

שר האוצר פ. ספיר:

אבל את אלמוגי ואותי לא.

שר הסעד מ. חזני:

אתם "קונסרבטיביים".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ביקורו של פימן תואם עם המחלקה הנוצרית שבמשרד הדתות. בין היתר אני מזמין אותם לארוחת-ערב. לכן לא כל-כך נעים לי לבוא עכשיו כשינויים. בשעה שביקר כאן המטרופוליט של לנינגרד, הוא הכניס לתכנית שלו ביקור אצל שרים, פימן לא כלל זאת בתכנית הביקורים שלו, אבל דאג לכך שיהיו שרים שיזמינו אותם. תהיה איפוא ארוחת-ערב גומלין.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איזה גומלין?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

איני יודע אם בארוחת-ערב אחת שמסדרים אין חושבים לצאת ידי חובה של ארוחת-הערב השניה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כיוון שהזמן איננו רחוק עד שחשוב ראש הממשלה לארץ, אני מבקש מכם להתייעץ עם ראש הממשלה לפני שתעשו את הסידורים הסופיים.

544. הלוואות פיתוח ערביות לעיריית שכם

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנו עוברים לדון על הלוואות פיתוח ממקורות

ערביים לעיריית שכם.

תת-אלוף ש. גזית:

מועצת העיר החדשה בשכם רוצה ליזום פרויקטים בהיקף די נרחב לפיתוח העיר שכם. קונקרטי דיברו על כמה וכמה דברים: על הקמת שיכונים, על הקמת בתי-ספר ועל הקמת מרכז עירוני שהוא צריך להיות מין קריה שתאכלס את משרדי הממשלה ועוד כל-מיני מיתקנים ציבוריים שונים לצרכי העיר.

המיגבלה היא כמובן בכך שכל הדברים האלה דורשים כסף. כאשר באו אלינו בעניינים אלה, הובהר להם שכל מה שנוכל להעמיד לרשותם כהלוואות בשנה הקרובה, יגיע בקושי לרבע משה שהם צריכים. על רקע זה פנה אלינו ראש העיר וביקש שניתן לו רשות לייבא כספים כהלוואות ממקורות בארצות-ערב. הוא אמר במפורש שאיננו מדבר על מענקים ואיננו מדבר על מקורות ממשלתיים במדינות-ערב, אלא על מקורות של הון ערבי פרטי.

אמרנו לו שהנושא הזה טעון אישור הממשלה. לכן העניין הזה בא לכאן. מלכתחילה הובהר שמצדנו אנחנו רואים שני תנאים מוקדמים לביצוע העניין: (א) פיקוח של הממשל על הכסף שמגיע ולמה הוא מוצא; (ב) שמבחינת המקור שממנו מגיע הכסף ומבחינת היעד שלמענו ינוצל הכסף אין לזה כל נגיעה פוליטית.

באה גם הצעה נוספת שההלוואות תינתנה לא בכסף מזומן אלא בסחורות. אם למשל מדובר על מפעלי בנייה ולאור המצב הכללי של חוסר מלט היום בארץ, והצורך במלט ובחומרי בנייה אחרים, יכול להיות שיוכלו לייבא משם מלט או ברזל או כל חומר אחר בסכום ההלוואה, כולה או חלקה.

מכל מקום הבטחנו לחת להם תשובה בהקדם. ההמלצה שלנו היא, בהתאם לעקרונות אלה, לאשר את קבלת ההלוואות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כפרינציפ נותנים לייבא מלט מירדן לשכם?

חת-אלוף ש. גזית:

עוד לפני כשנה נתנו הסכם לכך. אבל עד היום לא יובא בכלל מלט מירדן לשכם. ירדן סרבה או להתיר ייצוא מלט מירדן לשטחים, כי ראתה בזה משום סיוע למאמץ המלחמתי של ישראל, כי למאמץ זה דרוש מלט.

שר הסעד מ. חזני :

ירדן מייצרת מלט?

תת-אלוף ש. גזית:

היא מייצרת מלט ויש לה גם עודפים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אמנם היתה גם ידיעה בעתונות שעיריית שכם עומדת לקבל, בהסכמת ממשלת ישראל, הלוואות מממשלות ערב.

שר הבטחון מ. דיין :

אחרי הישיבה בעירייה הלך ראש העיר שכם והודיע

על-כך לעתונות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לאחר שקראתי את הידיעה בעתונות חשבתי להביא את הענין הנה. שמצתי שזה הובא לכאן. אבל אני מתנגד להצעה, כי אין הלוואות בלי מגמות פוליטיות. לא התייאשתי מכך שעכשם תהיה פעם יהודית. איני מבין למה לעודד שיוכלו לקבל הלוואות ממקורות ערביים ממשלתיים או סמי-ממשלתיים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אתה היית מתנגד לקבל הלוואות ממדינות ערביות

בשביל חדרה?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בשביל חדרה? לו היה מצב של שלום בינינו, ייתכן שלא. אז אנחנו ניתם להם הלוואות ונקבל מהם הלוואות. אבל לא כן במצב השורר כיום. נאמר: עבד לווה לאיש מלווה. יש שיעבוד של הלווה למלווה. אם עיריות ערביות הקבלנה הלוואות ממדינות ערביות, זה יחזק את הזיקה שלהן ואת הנאמנות שלהן למדינות-ערב. אם מגיע אליהם כסף ממדינות-ערב, מבלי שהדבר תלוי בנו, זה ענין אחר. הנה למשל לא לחמנו באופן מיוחד נגד המשכורות הכפולות שהגיעו אליהם מירדן. אבל ראינו זאת בעין יפה שנותנים מירדן משכורות לערבים פה. אבל אם זה נעשה בלי עזרתנו - זה נעשה. אולם אם לפי החוק אנחנו צריכים לתת להם את עזרתנו לכך, למה היא תינתן להם?

שר התיירות מ. קול:

הרשינו מסחר חופשי בין הגדה לבין ירדן. סחורות נעו משני הכיוונים, יותר מצדנו לשם מאשר משם אלינו.

עכשיו יש לנו מצוקה גדולה במלט ובחומרים אחרים. מייבאים אפילו פועלים מקצועיים מחוץ-לארץ.

שר השיכון ז. שרף:

מדברים יותר על-כך מאשר מייבאים.

שר התיירות מ. קול:

בכל-אופן אנחנו נותנים רשות לייבא. איני רואה שום סיבה לכך מדוע נפריע אותם בקבלת הלוואות ממדינות ערביות, אם הם מוכנים לקבל פיקוח שלנו על קבלת הכסף והוצאת הכסף. במקום שניתן להם, כשאננו עשירים כל-כך, מכספים שלנו, כשאין לנו יכולים לפתור את כל הבעיות שלהם, מוטב שיקחו הלוואות משם.

ועוד: כיוון שאני יוצא מתוך גישה שונה מאשר שר הדתות בעניין זה, ואני מקווה שבמסגרת הסכם שלום, שכס עם תושביה הערכיים תהיה חלק מיורדן או כפי שהיא כיום או במסגרת של פדרציה - זה לא איכפת לי כאיזו מסגרת - הרי מתוך נימוקים מסחריים, מתוך נימוקים של רצון טוב ושל שיתוף-פעולה, מתוך הנימוקים שהתנועה בגשרים מתפתחת והולכת, ומתוך כל-מיני נימוקים אחרים אני תומך בהצעתו של שר הבטחון.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

זה היה מתקבל באופן מזור ביותר אילו היינו מונעים מעיריית שכם אפשרות לקבל אשראי ממקור ערבי בשעה שקיימים קשרים מסחריים בין תושבי הגדה לבין תושבי ירדן.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

עם מצרים וכויית?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אני חושב שההצעה היא בהתאם לקו הכללי של המדיניות שלנו בגדה, ואיני רואה כל סיבה למנוע אישור קבלת הלוואות כאלה.

לגבי ההכניות המדיניות לעתיד, הרי על-כל-פנים מה שאומר שר הדתות איננו תואם שום החלטה מדינית של הממשלה.

שר המשטרה ש. הלל:

הוא לא טען שזה תואם, הוא אמר שהוא מקווה שכך יהיה.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

על-כל-פנים ההצעה המוצעת תואמת את המדיניות הכללית של הממשלה, ואני תומך בה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני חושב שפה צריך להפריד בין כמה אלמנטים. ענין אחד הוא שישנה מצוקה במלט או אין מצוקה, ישנה אפשרות או ישנה הצעה לייבא מלט מהחוץ או אין אפשרות. אנחנו מייבאים כל-מיני מוצרים מארצות ערביות. אני

מציע לבחון את הדברים לגופם. אם צריך לייבא מלט - ייבאו מלט.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

עיקר הדיבור הוא לא על ייבוא מלט משם אלא על קבלת הלוואות ממדינות ערביות.

שר המשטרה ש. הלל:

אם אנחנו שומעים ב"הזדמנות חגיגית זו", שיכולים לייבא מלט, והשר קול סיפר שחסר גם מלט וחסרים גם פועלים, ייבאו הנה מלט. אבל זה אינו קשור לענין של קבלת הלוואות משם.

בענין קבלת הלוואות אני מציע להיות קצת זהירים. לפי דעתי זה מחייב בחינה די יסודית. אנחנו נמצאים במשטר דמוקרטי או דמוקרטי למדי, וזה גם משטחים המוחזקים, כאשר אפשרות ההשפעה שיש לנו על דברים שעושים ולא עושים, היא למעשה מכשיר כלכלי מסויים, מכשיר שנותן לך אפשרות שעיריות תזדקקנה לשלטון המרכזי. זה גם ככה בשטח ישראלי. אתה מגיע ליכולת של השפעה מסויימת, כאשר שר הפנים יש בידו שוט לגבי העיריות: אם העיריה נוהגת כפי שהיא צריכה לנהוג, אז הוא יכול לתת לה יותר אפשרויות כלכליות, אם היא מפירה את החוק, הוא איננו נותן לה את האפשרויות האלה.

אם אנחנו מתחילים במתן רשות כזאת לעיריית שכס, אנחנו יכולים להניח שמחר יבוקש דבר כזה גם ממקומות אחרים. אבל דבר אחד ודאי יכול לקרות פה, שלאחר מתן אישור כזה, עיריית שכס או עיריות אחרות לא תהיינה או תלויות בנו בנושא הכלכלי או תהיינה הרבה פחות תלויות בנו בנושא הכלכלי משהן תלויות בנו עכשיו.

שד העבודה י. אלמוגי:

בעצם הצורך באישור לקבלת הלוואה מהחוץ הן תהיינה תלויות בנו. בלי אישורנו לא יוכלו לקבל הלוואות.

שד המטרה ש. הלל:

אני מסכים שאנחנו יכולים להגיד להם, היום ניתן לכם אישור כזה ומחר לא ניתן לכם אישור כזה. אבל אל לנו להתעלם מהמציאות: דבר שאחזק נותן להם היום, לשנות זאת מחר - זה פרובלימטי מאד. כל הדברים שאנחנו יכולים לתת ולאשר להם, באופן פורמלי אפשר גם לשנות, אבל נכון הוא כי כאשר אתה מגיע באופן פורמלי לאיזה שהוא עימות וויכוח - הדברים נעשים קשים יותר. אין אני לגמרי משוכנע, שהמקורות הפיננסיים היחידים, שמהם הם יכולים לקבל את הלוואות, לא יקטינו את התלות הכלכלית בנו ולא יגדילו בצורה עקיפה את ההכרח אצלם, למלא את משאלות לבן של המדינות הערביות שיתנו להן את הכסף. גם בין מדינות במצב רגיל, כאשר אתה מגיע למצב של הזדקקות כלכלית ביניהן, ישנה השפעה מסוימת.

אילו חשבתי שהבעיה שלהם היא שהם חסרים האמצעים הכספיים, הייתי מציע שנבחון את כל האפשרויות שישנן לרשותנו. איני רואה בשלב זה יתרון בכך שכל-מיני גופים עם שמות שונים ומשונים יוכלו להשפיע על מהלך הדברים בעיריות אצלנו. משום שמכשיר שלטוני אחר אין לנו פחות או יותר. אנחנו מוגבלים בזאת ואנחנו מגבילים את עצמנו. אני חושב שאנחנו נחשוף פה את עצמנו ללחצי-עקיפין, שאיני רואה בהם הכרח גדול כל-כך. אבל אם השאלה היא, לייבא מלט או חומרים אחרים, אני מציע לא לקשור את זה בענין קבלת הלוואות.

שר הבטחון מ. דיין:

השאלה איננה אם לייבא מלט או חומרים אחרים. להיפך. אמר שלמה גזית שהנה נתנו לפני כשנה רשות לעיריית שכם לייבא מלט מירדן ומלט לא יובא.

קודם-כל טוב שמדי פעם אנחנו מחפנים או נזקקים לאיזה שהוא דיון, ויהא אפילו חלקי, הנותן לנו את התמונה המעשית על הנעשה בנושאים האלה שלנו בשטחים חשובים מאד. הם תלויים מאד במדינות הערביות, במידה שירצו להטיל עליהם את לחצן. כל ערבי מהגדה המוכר את הסחורה שלו במדינות ערביות - וסחורה רבה מכאן נמכרת שם - מפקיד את רכושו ואת כספו שם, ואם ירצו ללחוץ עליו, יוכלו להגיד לו, אם לא תצביע בעד המועמד שלנו, אם לא תפגין נגד ישראל, אם לא תעשה כך וכך כפי שאנו רוצים - לא נמכור את הסחורה שלך, לא ניתן לקרובים שלך לבוא הנה, לא ניתן לילדים שלך לבוא הנה וללמוד. הם יכולים ללחוץ עליהם הרבה בכיוונים אלה. אנחנו ערים לכך כבר תקופה ארוכה. אבל הרבה מכאן נוסעים לשם, יש להם כספים שם, והם מוכרים את הסחורות שלהם שם, ואם המדינות הערביות ירצו ללחוץ עליהם, יוכלו, כפי שאומרים, לאחוז אותם בגרירת.

אבל אני רוצה לומר לשר הדתות ולשר המשטרה: ראש עיריית שכם ביקש ומבקש מאיתנו הלוואה. הוא לא בא לבקש שניתן לו רשות לקבל הלוואות ממדינות ערביות. ואם ממשלת ישראל תוכל לתת לו הלוואה, הוא ישבח על זה מאד. הוא אמר קצת באירוניה ובהומור: אני רוצה לקבל הלוואות מכס, כי אני מאמין שאחם תעזבו את השטחים ואז לא אצטרך להחזיר לכם את ההלוואות. אבל עד לאותה "גאולה" אני רוצה לבנות בשכם חמישה בתי-ספר ושיכונים אחדים ולסלול כביש ולהקים מרכז עירוני. אתם נותנים לנו בתקציב סכום כזה וכזה, העירייה נותנת כך וכך, אני יכול לגבות מסים מתושבים סכום כזה וכזה, אני צריך גם להרחיב את מפעל המים, תנו לנו עוד הלוואה. אמרנו: אין לנו כסף. אמר: אני יכול להשיג הלוואות מאלה המלווים לשכם. אין הוא מבקש מאיתנו ערבות על ההלוואות האלה.

הוא אומר: אלך לאנשים פרטיים במדינות ערביות ואבקש מהם הלוואות - הוא דיבר דווקא על אנשים פרטיים. שאלתי אותו: האם אתה מוכן לקבל עליך שששפחת אל-מסרי תתן ערבות להחזרת ההלוואה, אמר: כן.

אמרנו שהענין צריך לבוא להחלטת הממשלה, בלי החלטת הממשלה לא נוכל לתת לך תשובה. לכן אנחנו מביאים את זה עכשיו לישיבת הממשלה. הוא הלך לעתונאים ואמר שהוא מקווה לקבל את האישור הזה. אבל לא היתה הודעה שלנו אליו שהוחלט על האישור.

אני בעד זה שנאפשר לו לקבל הלוואות כאלה לדברים מסויימים ומוגבלים ובפיקוח שלנו. אני חושב שזה אינו קשור בסכומים גדולים מאד. אבל הוא יביא הצעה על בניית בתי-ספר, התקציב של בניית בית-ספר הוא כזה וכזה, העיריה נותנת סכום כזה וכזה, אנחנו נותנים סכום כזה וכזה, חסר לו לבנייה השנה סכום כזה וכזה. יכול להיות שייבא משם מלט וברזל, ויכול להיות שיקבל שם הלוואה ויקנה פה ברזל. יהיה פיקוח שלנו על מה מוצא הכסף הזה.

דבר אחד צריך להיות ברור לנו, שאם ממשלת ירדן תרצה מחר לשלוח הנה איש עם מזוודה ובה 100,000 דינר ותגיד, זוהי תמורת הסחורה שמכרתם אצלנו, ואם תרצה לשלוח כסף לשחד את מישהו או לקנות אותו - לא תהיה לה מניעה בכך. אמנם חבל יהיה על הכסף שלה. היא יכולה לנסות ללחוץ על קרוב של תושב הגדה העובר שם והוא יגיד לקרובו בגדה: אתה כורת את ענף לחמי בזה שאתה אנטי-ירדני או אנטי-מצרי. הם קשורים מאד אחד בשני.

אם ממשלת ישראל תהיה מוכנה לתת להם הלוואה, הם

רק ישעזו לקבלה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ניתן להם במידת האפשרות.

שר הבטחון מ. דיין:

אם ניתן להם במידת האפשרות, לא ניתן להם כי אין לנו כסף בחקציב כדי לבנות בית-ספר בשכם. יש אצלם מצוקה. כבר אמר השר פלד, אם אתה דוחה את ההצעה, הרי לא רק שאתה אומר, אינני מרשה לך לבנות את בית-הספר או לסלול את הכביש או לבנות את השיכון, אלא אתה אומר: מהתקציב איני מסכים שתעשה זאת, והלוואה איני מרשה לך לקבל, תואיל איפוא בטובך לא לבנות את בית-הספר, לא לבנות את השיכונים ולא לסלול את הכביש, כי לי אין לתת לך כסף והלוואות משם איני מרשה לך לקבל, גם אם אני מפקח על-כך.

וכאן אני רוצה לעמוד על הנקודה, שאני רואה אותה כעיקרית בכל השאלה הזאת, מדוע אני בעד לאשר להם לקבל שם הלוואות. גם אני בעד זה שאנחנו נקיים בידינו את אמצעי ההשפעה המכסימליים על ערביי השטחים. רק איני יודע מה חסר לנו במצב הזה מבחינה זו - האם אמצעי השפעה של לחץ או אמצעי השפעה של רוחה חל עליהם?

מה נתן לנו "דיבידנדות" יותר מכל דבר אחר עד עכשיו? העובדה שערביי שכס או חברון או ירושלים אומרים ליודנים: אל תנדנדו לנו יותר מדי, אל תבואו לרדת לחיינו כדי לשבש את חיינו הסדירים. אתם גיבורים נגד ישראל ואתם אומרים לנו שאנחנו נפגין ואתם נותנים לנו הוראות לסגור את בתי-הספר בשכם. אם אתם גיבורים, תלחמו אתם בישראל, תסגרו אתם את בתי-הספר ברבת-עמון. אבל אתם רוצים שילדינו לא ילכו לבתי-הספר, סגרו את בתי-הספר שלכם. אתם רוצים שאנחנו נחזיק את המחבלים אצלנו. אם אנחנו מחזיקים אותם אצלנו, מפוצצים לנו את הבתים. אם אתם גיבורים, תשלחו הנה צבא להלחם בישראל. אתם גיבורים על השכוננו.

מה שמשלם לנו דיבידנדות יותר מכל דבר אחר אלה היחסים בישראל בינינו לבין תושבי הגדה. הם אומרים ליודנים: בסך-הכל אפשר להיות תחת שלטון ישראל חיים תקינים. חלק אומרים: אפשר להיות תחת שלטונם חיים טובים יותר משחינו תחת שלטונכם. איני יודע מה תהיינה תוצאות מישאל חופשי מחר בבית-לחם. איני חושב שהם יגידו כי הם רוצים להיות שוב תחת שלטון ירדן, בשכם אולי כן, אבל בבית-לחם הנוצרית איני חושב שירצו להיות שוב תחת שלטון ירדן.

מה יקרה עם הכסף שיבוא? יבנו בתי-ספר בשכם. אנחנו נוכל לפקח על כל אגורה ואגורה. משאני צריך לשאול את עצמי, האם להמליץ על הצעה זו בממשלה, הרי השאלה העומדת לפנינו היא: האם אנחנו רוצים בפיתוח בשכם או לא? מזה מתחיל העניין. האם אנחנו בעד זה שיבנו עם בתי-ספר ושיכונים ויקימו עם מפעלים או שאיננו רוצים בזאת? אני בעד זה שישורו עם מטטר רווחה, שיוכלו להיות היטב, שהילדים שלהם יוכלו ללכת לבתי-הספר. איני חושש שלא תהיה לנו ביקורת על הכסף הזה או שהמדינות הערביות תוכלנה להשתמש בכסף הזה כלחץ על תושבי שכס. זה יהיה הכסף המבוקר ביותר. מאד לא הייתי רוצה שנהיה במצב שלא נוכל לתת להם כסף למפעלים הדרושים להם - וכסף אין אנחנו יכולים לתת להם - ושיחד עם זה נאמר להם, אין אנחנו מסכימים שתקבלו הלוואות - וזה לא מפני שאינכם מעמידים את ההלוואות האלה לביקורת שלנו, הרי נוכל לראות כל אגורה לאן היא נכנסת - אלא

שאינן רוצים שתקבלו הלוואות מכוויית ומירדן וכו'. אין אנחנו יכולים לראות פסול בכך בשעה שאנחנו מקבלים הלוואות מכל מקום שבעולם.

אני בעד מתן האישור הזה, רק בתנאי שהכספים לא יילכו לחטולם משכורות ולא ישמשו כמענקים לעיריות ולא יהיו השתתפות באיזה דבר שוטף, אלא שהם ישמשו לפרוייקטים מסויימים שאנחנו נסכים להם ושגם תהיה לנו ביקורת על השימוש בכסף. אם ייבאו את ההלוואות בחומרים - ייבאו בחומרים, ואם לא יוכלו לייבא משם ברזל - יקבלו הלוואות ויקנו את הברזל בחיפה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

על איזה סדר גודל מדובר?

תת-אלוף ש. גזית:

אנחנו יכולים להעמיד לרשותם סכום של 800,000 לירות, הם מדברים על סכום של 3-4 מיליון לירות.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לבנייה?

./.

תת-אלוף ש. גזית:

הכל בעצם לבנייה.

פרט להקציב שלנו אין הם יכולים לקבל כל הלוואות בישראל. כאשר מדובר בשכס ובכלל במקומות מעבר לקו הירוק, אין הבנקים שלנו מוכנים להסתפק באיזו ערבות שהיא, שמקום כמו שכס יכול לתת, אלא אם כן ממשלת ישראל מוכנה לתת ערבות ממש.

שר הסעד מ. חזני:

ברור שאי-אפשר ולא צריך לבלום פיתוח בשכס או בכל מקום אחר. אבל מתן האישור לקבלת הלוואות מחוץ לגבולות השמחים סותר בעצם את שני התנאים שעמד עליהם תת-אלוף גזית, בעיקר את התנאי הראשון שחיה ביקורת על מקור הכספים ועל השימוש בכספים. אם אדם מקבל כסף מבחוץ, אפילו אם זה יהיה בצורת הלוואה מפלוגי אלמוני, אפילו מבנק, אינך יודע של מי הכסף. יכול להיות שעל-ידי-כך אתה נותן דריסת רגל פה לא רק לחוסיין אלא גם לקדאפי, לא כל שכן אם זה יבוא בצורה של חומרים מאיזה שהוא מקום, אפילו מאירופה, לא תוכל לדעת מי שילם בעד זה, לא תוכל לדעת אם לא קיבלו הלוואה גדולה יותר וחלק מההלוואה הלך למטרות פוליטיות.

שנעתי שמדובר על סכום של 3-4 מיליון לירות. אני סבור שאפשר לקבל סכום כזה מבנקים ישראלים באמצעות הממשלה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ואם ישיגו חצי, יבנו חלק.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

הלוואות לאזרחים מהחוק נותנים? נאמר שהכסף בא

משווייץ.

שר הסעד מ. חזני:

אם אתה מקבל כסף משווייץ, אתה יודע שזהו כסף

שווייצרי.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא יכול מישאו להכניס כסף לשווייץ?

שר הסעד מ. חזני:

יכול. אבל אם מדובר על 3-4 מיליון לירות, ניתן להם אנחנו את הכסף הזה ולא יצטרכו לפנות לא לחוסיין ולא לכוויית.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

הלוואי והיו נותנים הלוואה כזו למשרד התחבורה.

שר הסעד מ. חזני :

אני מציע לא ללכת בדרך זו המוצעת כאן ויחד עם זה לא לעכב את הפיתוח שם אלא להרשות להם לקחת הלוואה מבנקים ישראלים.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

זה אינו עומד על סדר-היום.

שר הסעד מ. חזני :

אני מציע להרשות להם לקחת הלוואות מבנקים ישראלים, ואם הבנקים ירצו ערבות ממשלתית - ניתן להם ערבות ממשלתית. זה יפה יותר ואפקטיבי יותר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס :

באמת איני יכול להבין מדוע אסור לקחת הלוואה ממדינה ערבית כשם שצותר לקחת הלוואה מכל מדינה אחרת. לא אנחנו ברוגז עם מדינות-ערב, מדינות-ערב ברוגז איתנו. אילו היה שלום, יכלו לקבל משם הלוואות. חוץ מזה צריך לשמור על חוש פרופורציה. הרי בסך-הכל מדובר על סכום של 3-4 מיליון לירות ועל הכל יהיה פיקוח שלנו. איני יודע על מה הוויכוח. אם אלה רוצים לקחת ואלה רוצים לתת - תבוא עליהם ברכה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

איני רוצה להוסיף על מה שנאמר פה. אני תומך בהצעה שהוצעה. צריכה להיות השגחה על שני דברים: (א) על דבר אחד כבר דיבר שד הבטחון, שהכסף צריך להיות מיועד לפרוייקטים; (ב) צריכה להיות השגחה על הדוקומנטים של ההתחייבויות בדבר חטלום הכסף, מה זכות תהיה להם פה להסתכן. הדוקומנטים צריכים להיות מבוקרים על ידינו, אם אין פה איזה שהוא דבר שיש בו משום סימן פוליטי. רק מבחינה זו צריכה להיות הביקורת.

אני חושב שההצעה מתקבלת על הדעת.

שר הסעד מ. חזני :

אני מבקש להצביע על הצעתי.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני מוכן להצביע על הצעתך. אבל קודם נצביע על הצעת שד הבטחון: מי בעד אישור קבלת הלוואות למקומות בשטחים ממדינות ערביות?

שד החקלאות ושד הפיתוח ח. גבתי :

הלוואה ולא מענק.

מצביעים.

מחליטים (ב-12 קולות נגד 1)

לאשר לעיריית שכם לקבל הלוואות פיתוח ממקורות מימון ערביים פרטיים בתנאים הבאים:

- א. פיקוח הממשלה על הכסף המתקבל ועל הוצאתו.
- ב. העדר כל תלות פוליטית בעצם מתן ההלוואה או ביעדי הפעולה.
- ג. כמידת האפשר - לקבל את המימון בצורת חומרי בנין שיובאו דרך הגשדים (מלט ו/או ברזל) ואשר דרושים ממילא אצלנו.

שר הסעד מ. חזני:

ביקשתי להצביע על הצעתי לאשר להם קבלת הלוואות

מבנקים ישראלים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מוכן שיצביעו על-כך, אבל קודם הייתי רוצה לקבל את הסכמת שר האוצר שאנחנו מתחייבים לתת ערכות ממשלתית על הלוואות שתקבלנה עיריות ערביות, כי המדובר יהיה לא רק בשכם. אולי לא בחברון. אני מסופק אם ג'עברי יהיה מוכן לקחת כסף מירדן. מישראל - הוא יסע פעמיים בשבוע לתל-אביב כדי לקבל הלוואות.

שר האוצר פ. ספיר:

את התשובה הטובה ביותר יכול לתת חזני עצמו. רק בשבוע שעבר ביקש מהאוצר עוד כסף ולא קיבל.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מי תומך בהצעתו של השר חזני?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הצעה זו אינה נראית לי. אנחנו נתקלים כל יום שני וחמישי בדרישות של יהודים תושבי הארץ ויהודים מחוץ-לארץ לקבל הלוואות בערבות הממשלה - בשטחים ושלא בשטחים, ואנחנו איננו עונים לבקשותיהם באופן אבטומטי. אם יהיה תקדים שנתנו לעיריית שכם הלוואה מבנק ישראלי בערבות ממשלתית, לפי דעתי אנחנו כורתים את הענף תחת עמדתנו. איך נוכל אז לומר ליהודי שלא נאפשר לו הלוואה כזו?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה יבוא במקום הלוואה ממדינה ערבית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מי תומך בהצעתו של השר חזני?

מ צ ב י ע ים:

2 קולות בעד הצעה לאפשר לעיריית שכם לקבל הלוואות ממקורות ישראליים בערבות הממשלה.

545. פעולות אגף מס-הכנסה ואגף המכס והבלו כדי להגשים ביצוע מלא של חוקי המסים

שר האוצר פ. ספיר:

בשבוע שעבר עשתה מחלקת החקירות של מס-ההכנסה חיפושים בכתים ובמשרדים. הייתה פרסומת מסביב לזה, והחיפושים עוררו הדים בציבור, בחלקם שליליים. אני רוצה בקיצור נמרץ לתאר את העניין ולהגיד מה הוריתי.

הפעולות הנעשות על-ידי מחלקת החקירות של אגף מס-הכנסה ומס-רכוש ופעולות דומות הנעשות על-ידי מחלקת החקירות של אגף המכס והבלו הן הכרח כדי להבטיח ביצוע מלא של חוקי המסים. פעולות כאלה נעשות רק לאחר שנאסף מידע מספיק, שיש בו משום חשד מבוסס והוכחה לכאורה על-כך שבוצעה עבירה על חוקי המסים. אפשר לציין, לאור התוצאות הסופיות של מבצעי החקירה הנבחרים שנעשו בעבר, כי בכל הפעולות למעט מקרים בודדים - הוכחה אשמתם של הנחקרים והם הורשעו בבית-המשפט למרות זאת, מתייחסים כמובן לכל נחקר כאל אדם שאשמתו לא הוכחה - והחיפושים נעשים על סמך צווי חיפוש הניתנים על-ידי בית-המשפט לפני הפעולה.

פעולות אלה נעשות ברובן המכריע ללא פרסום. משנת 1972/71 ערכה מחלקת החקירות של אגף מס-הכנסה ומס-רכוש 83 מבצעי חקירה נרחבים שכללו 545 צווי חיפוש וגביית 4472 עדויות. רק בארבעה עד חמישה מקרים ניתן כיסוי עתונאי לפעולה:

יחיאל שור (יקבים) - השמטת - 200,000 לירות.
הורשע בינתיים ונגזר עליו מאסר בפועל של 6 חודשים וקנס של - 30,000 לירות.

אלאיש (מפיץ של חומרי הדברה ויצרן של תנורי חימום) - פרקליט המחוז כבר הגיש גליון אישום של העלמה של מאות אלפי לירות.

ישעיהו אורנשטיין (הוצאת ספרים "יבנה") - עמלות ופדיון הושארו בבנקים בחוץ-לארץ. בינתיים הוא כבר החזיר ארצה סך של 320,000 דולר.

שנחירף (עסקי הלוואה ברבית) - בינתיים נגזר עליו מאסר בפועל של חצי שנה וקנס כבד.

אשר לאירועים של השבוע החולף, הרי הרקע להם:

א. ד"ר פוקה הירש, חברת סידב בע"מ.

פוקה הירש התפרסם עקב ניהול חיי מותרות שקיבלו בין היתר תיאור מפורט במאמרים בעתונות. ד"ר פוקה הירש מייצג מספר חברות זרות המספקות ציוד למשרד הבטחון.

לשלטונות המס הוא הצהיר על משכורות שקיבל מחברות שבשליטתו, כדלקמן: סכום המשכורות (ברוטו): 1967 - 24,700 לירות; 1968 - 30,300 לירות; 1969 - 33,800 לירות; 1970 - 44,673 לירות.

ההכנסות המוצהרות הן בתיקו האישי והן בחברה שבשליטתו לא היה בהן כדי להסביר את רמת-החיים הגבוהה והיוצאת-דופן שהג"ל ניהל.

התיק היה במעקב במשך מספר שנים. לאחרונה נערכה ביקורת בתיקו על-ידי השוואת נתונים ממשרד הבטחון וזאת ללא מימצאים. לפני זמן-מה הסתכסך פוקה הירש עם חברת אירומריטיים מושינגטון המנוהל על-ידי מר נגל, וזה ביטל את הזכיון של ד"ר פוקה הירש לייצגו בארץ והעביר את הסוכנות לחברת ר. וייצמן בע"מ. הירש הגיש בפברואר 1972 בקשה לצו מניעה בעניין זה. מר נגל מושינגטון הזמין את העורך-דין גד רווה מירושלים ומסר לו תומר רב כולל מכתבים של ד"ר פוקה הירש בכתב-ידו המראים שד"ר פוקה הירש הסתיר משלטונות המס מחזור של -1,526,931 דולר ועמלת סוכן בסך -122,000 דולר בשנים 1966-1971. העמלה שהוסתרה נשארה בחוץ-לארץ לפיהם מתברר כי השיקים הוסכו והועברו לחשבונות של ד"ר פוקה הירש בחוץ-לארץ.

צילומים מחלק מחומר זה הגיעו לידי נציבות מס-ההכנסה בחודש אפריל 1972. על שליחת תומר זה מארצות-הברית נודע גם לד"ר פוקה הירש והוא ביטל את הבקשה לצו המניעה ואף עשה נסיונות באמצעות עורך-דין נאור שהחומר יושמד או יוחזר לחוץ-לארץ. בהתחשב בכך שהיו כירי נציבות מס-ההכנסה הוכחות לכאורה על קיום עבירות כבדות על-פי פקודת מס-ההכנסה ותקנות ההגנה (כספים) הוחלט לפעול בדחיפות וגם משטרת ישראל הוכנסה לתמונה, כדי לטפל בעבירות מטבע חוץ. היא גם תיאמה את הפעולה עם היועץ המשפטי של משרד הבטחון, שחשיב כי אין כל התנגדות לפעולה.

עם קבלת החומר המקורי שהיה אצל עורך-דין גד רווה (לאחר שקיבל חסינות עבור מר נגל מפרקליט המדינה) אין לנו ספק לגבי ההוכחות לכאורה נגד ד"ר פוקה הירש.

אשר לסיקור העתונאי:

דובר מינהל הכנסות המדינה שלח למחלקת החקירות בחל-אביב שני עתונאים, נציג "ידיעות אחרונות" ונציג "מעריב".

הם קיבלו במקום, עם היציאה לחיפוש, סקירה על העומד להתרחש, והכתובות של המקומות בהם עומדים לבצע חיפושים. העתונאים נסעו ברכב שלהם ממקום למקום כולל ביתו של ד"ר פוקה הירש, הווילה שלו בקיסריה ומשדרו.

הרעש קם - וזוהי הנקודה החשובה - כאשר ראו שמורידים על אלונקה את ד"ר הירש, לוקחים אותו לבית-החולים, ונמצאה שם גברת. אז נוצרה התקהלות של השכנים וסקרנים שונים. הנוכחים, כולל עתונאים, נתבקשו לעזוב את המקום ואנשי מחלקת החקירות סירבו למסור להם את שמה של הגברת.

ב. מרדכי פרידמן - חברת קונטיננטל.

כאן אקרא לפניכם את כל הפסוקים. ראיתי בעתון ששינינו את ההוראה. על-פי-רוכ אני קורא בעתון לאחר שהחקירה כבר נעשתה. ראיתי מקרים בודדים שיהיה רעש. איני רוצה אפילו לדעת מלכתחילה את השם.

ערב פורים הוכנסה נציבות מט-ההכנס לתמונה, יחד עם משטרת ישראל, על-ידי פרקליט המדינה - וזאת עקב קבלת "מסמכי בלומפילד". התחלת החקירה תוכננה מיד לאחר פורים, אך בסיום הישיבה האחרונה של "ועדת ויתקון" החליט היועץ המשפטי לממשלה לדחות את הפעולה.

ביום 28.4.72 נתקבל מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה המורה לנציבות מס-ההכנסה ולמשטרת ישראל להתחיל בחקירה.

הבהרות נוספות נתקבלו בישיבה שנתקיימה ב-1.5.72, בה השתתפו גם אנשי משטרת ישראל, וסגן ראשון לפרקליט המדינה מר מ. קירש. בישיבה זו הוחלט כי הפעולה תבצע בדחיפות ותחקיים ב-3.5.72.

אשר לעתונות: נציגי "ידיעות אחרונות" ו"מעריב" הופיעו ביוזמתם למשרדי מס-ההכנסה, כי נרמז להם שזיהה השבוע פעילות מוגברת.

העתונאים לא קיבלו כל אינפורמציה; הופנו להודעתו של היועץ המשפטי לממשלה, שפורסמה בעתונות ולא קיבלו כאנשי מס-ההכנסה כל פרטים וכל הודעה והם לא הורשו להיכנס לבית או למשרד בו נערך חיפוש.

מניין נודע בכל-זאת לעתונאים על הדברים האלה? נאמר לי או נכתב לי, כי בשעה שמקבלים הודעה מבית-המשפט על-כך שניתנה הוראה לחיפוש, הרי מבלי למסור לו את השם מקבל סופר "עתים" ידיעה על-כך. העתונאים מתחילים להתחקות לאן הולך החיפוש. הדגש הוא, שעל-פי מכתב של היועץ המשפטי לממשלה, שנתקבל ב-28 באפריל 1972 היתה ישיבה ב-1 במאי, שבה השתתפו גם אנשי משטרת ישראל וגם סגן ראשון לפרקליט המדינה, והוחלט כי הפעולה תבצע בדחיפות ותחקיים ב-3 במאי. נתאר לעצמנו מה היו אומרים לו היו אנשי מס-ההכנסה דוחים לשבוע את החיפוש.

ג. האחים שמעון ומאיר שפיגל.

האחים שפיגל הם קבלנים אמידים שפעלו באמצעות מספר חברות (כגון: מ.נ. קבלנים בע"מ, מלונות ישראל בע"מ ועוד). הם משתייכים לענף שלכל הדעות הוא בין הרווחיים בארץ.

בנציבות מס-ההכנסה נתקבלו עליהם ידיעות כדלקמן:
 (1) הסתרת עבודות רבות שבוצעו בכנסיות; (2) מכירת דירות במחירים העולי על הנקוב בחוזים שנעשו עם הדיירים; (3) הברחת הון לתוך-לארץ והחזרתו ארצה בתור השקעה של תושב חוץ, שהכירו בו כ"מפעל מאושר".

החשדות היו מבוססים ובקשה לכמה נקודות היו אף הוכחות לכאורה.

לאור העניין בהתראה הוזמנו עתונאים, נציגי "ידיעות אחרונות" ו"מעריב". הם קיבלו סקירה על מקומות החיפוש שהיו רבים (ב-10 בתים ומשרדים). נאמר להם במפורש כי לא נרשה לעתונאים להכנס למקומות החיפוש בעת שאנו נמצאים שם.

פעולות אלה רוכזו בשבוע הראשון של מאי 1972 אך מטעמים שונים: האחת, (הקבלנים שפיגל) שנדחתה מתקופת חג-הפסח ויום העצמאות; השניה, (מרדכי פרידמן) שעוכבה בזמנו עד לסיום עבודתה של "ועדת ויתקון", ומועדה נקבע מיד עם קבלת ההוראה בכתב של היועץ המשפטי לממשלה; וחשלישית, (ד"ר פוקה הירש) התבססה על חומר ראיות שהגיע מחוץ-לארץ זה עתה והיה הכרח מידי להבטיח את השנתו והשאריתו בארץ.

אציין כי קיימת חשיבות לכך (כך כותב לי הממונה על מס-ההכנסה) שהציבור הנושא בעול המסים יידע כי נעשים מאמצים לאכיפת החוק. למאמצים אלה ולפרסומם יש ערך של הרתעה והנסיון מראה שבעקבות הפרסום מתקבלות מהציבור ידיעות נוספות ומשלימות שיש בהן תועלת. יתר-על-כן, יש לזכור שהעלמת מס היא עבירה שחומרתה אינה נופלת מעבירות אחרות אשר החקירה בהן מלווה כרגיל בפרסום רב.

אשר לעתיד: פעולות כאלה ימשיכו כמובן להתבצע כדי להבטיח את אכיפת החוק. יתר-על-כן, אין זה רצוי שמענה סודיות כבד מדי ירבץ על עבודת מחלקת החקירות, כי נסיון העבר מורה שזו חממה לשמועות לא נכונות ומטילות דופי בשיטת העבודה ובעושיה. עם זאת נתתי הוראה לנציבות מס-ההכנסה ומס-רכוש להקפיד כי בעת החקירה לא יינתן סיוע כל שהוא לעתונות לחרור לתחומן הפרטי של הנחקר ולחטט בענייניו הפרטיים. לא יוזמנו עתונאים וכמיהה שהדבר תלוי בנו לא יהיו במקום בעת החקירה.

השר י. גלילי:

עתונאים פירושו של דבר גם אנשי רדיו ואנשי

טלוויזיה?

שר האוצר פ. ספיר:

כן. עד היום לא יכולתי להגיע לסוף פסוק, איך הגיעו לשם אנשי הטלוויזיה והרדיו, כי אנשי מחלקת החקירות של מס-ההכנסה, שהזמנתי אותם כיום רביעי לפני ענין שפיגל, מצהירים נאמנה שהם לא הזמינו את אנשי הטלוויזיה לשם. איני יכול להגיד דבר, עובדה היא שאנשי הטלוויזיה היו שם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני חושב שלא נפתח בענין זה בוויכוח. שמענו את הודעתו של שר האוצר, שהיתה חשובה, דבר המעניין את המשלה.

שר האוצר פ. ספיר:

הרדיו עומד בקשר עם עתונים. ישנם עתונאים העובדים גם בעתון וגם ברדיו.

שר התיירות מ. קול:

הטלוויזיה באה לצלם שם את הבחורה.

שר האוצר פ. ספיר:

זה היה כבר כעבור שעה או שתיים. אנשי החקירות נכנסו לשם בשעה שמונה. כאשר הוציאו אותו על אלונקה, היה כבר הרחוב מלא.

אתה, השר גלילי, שהיית פעם ממונה על הרדיו, יודע שיש אנשים העובדים במשכורת מלאה בעתון, והם גם עורכים לענייני כלכלה ברדיו.

שר הסעד מ. חזני:

ומס-ההכנסה יודע מזה?

שר האוצר פ. ספיר:

יודע. אבל זה אינו שייך לעניין. לי נודע רק עכשיו שבשנה שעברה הזמינו בארבעה מקרים עתונאים לסיקור. אם נתנו על-כך הודעה מביית-המשפט, מהפרקליטות או מהמשטרה, אין אני אחראי לכך, אם כי לא ניתן להם כל סיוע להרחיק אותם מהמקום. אבל ביום רביעי או שלישי נתתי הוראה ברורה שלא יזמינו שום עתונאים, כי הרושם של הפרסום היה קשה.

מצד מס-ההכנסה באים לפעמים 3-4 אנשים, ולכל

ה'ותר 6.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איני חושב שיש פה מקום לוויכוח על הודעתו
הברורה של שר האוצר. אין ספק שלא הממשלה תחליט באיזה מקום ומתי ייערך חיפוש.
זה תלוי בעובד המבקש את צו החיפוש. בכל-אופן שמענו מפי שר האוצר שהפרסומים
המוקדמים בעתונות, כרדיו ובטלוויזיה ומטעם כל מאן דבעי הם אסורים. במדינות
תרבותיות מקובל שחיפושים יהיו עטופים מסתורין.

השר י. גלילי:

כל הצרה היא שהבריות חושבים שהממשלה מעוניינת

בספקולריות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

על זה שמענו את הודעתו של שר האוצר. מזכיר

הממשלה יודע על-כך.

אני מודה לשר האוצר על שהוא האיר את עינינו
חיפוש או צו מעצר על-ידי שופט שלום, זה לפעמים מגיע

על-כך, שכאשר ניתן צו
באיזה שהוא אופן לעתונות.

שד האוצר פ. ספיר:

זוהי מבלי לציין את שם המקום, כי תחילה גם אנשי
מס-ההכנסה אינם יודעים על-כך.

שד המשפטים י.ש. שפירא:

זה חל כבר על האדמיניסטרציה של בתי-המשפט. זאת
תהיה כבר דאגתי, שצו מעצר או חיפוש צריך ללכת למטרה או לאנשי מס-ההכנסה ולא
לעתונות ולא לרדיו ולטלוויזיה. כאשר יביאו את ההוכחות בפני בית-המשפט והאדם
יוזמן לבית-המשפט, יכתבו על-כך העתונים.

אני רוצה להגיד לחברי הממשלה שלפי הקונצפציה
המקובלת עכשיו בעולם המשפט עצם הפרסום של שמו של חשוד לא רק שהוא בלתי-רצוי
ובלתי-נאה אלא שיש בזה גם משום בזיון בית-המשפט - בזיון בית-המשפט כמובן זה
שכבר מהרגע הראשון מנסים להביא את העניין לבית-משפט כך, שלא יוכל להיות לו
שיקול-דעת חופשי. זה משום לחץ על בית-המשפט באמצעות דעת-הקהל.

אם החברים לא יתנגדו, לא יהיה דיון בעניין זה.

./.

546. הכרזה על אזור שיקום בנחלאות - ירושלים

שר השיכון ז. שרף:

אני מביא בפני הממשלה הצעת הרשות לבינוי ופינוי של אזורי שיקום על הכרזה על אזור שיקום בנחלאות בירושלים. ההצעה מגבילה את השטח שעליו תחול ההכרזה על חלק מהשטח שבשעתו הוצע, הוא מצויין במפה חדשה שהוגשה לחברי הממשלה. הוא מגביל את השטח לחלק שהוא רובו הצפוני של רחוב בצלאל, אבל הוא מוציא מתוך השטח שלוש שכונות שהיו כלולות בהצעה המקורית, והן נחלת-אחים, נחלת-יעקב וזכרון-אחים.

אני רוצה להקדים ולהודיע שלפי הצעתו של היועץ המשפטי לממשלה, שנטר על-כך כאן בישיבה, חייבים אנחנו לקבל חוות-דעת חדשה של עיריית ירושלים. ביקשנו את חוות-הדעת של העירייה, וקיבלנו ממנה חוות-דעת שלילית לגבי צמצום השטח. עיריית ירושלים טוענת שבשעה שהיא דנה בנושא לשם מתן חוות-הדעת הקודמת, היחה לפניה דרישה של חלק מתושבי השכונה הדרומית - נחלת-אחים וזכרון-אחים - שיצמצמו את שטח ההכרזה. היא דנה בדבר. פה אחד החליטה מועצת העירייה שההכרזה תחול על כל השטח. אמנם נתקבל גם סייג, שבתחילת הפעולה, היינו בשלוש-ארבע השנים הראשונות יפעלו בשטח צפוני לבצלאל, היינו שטח שהוא היום כל השטח המוכרז. העירייה רואה את עצמה מוסמכת, והחוק נותן לה את הסמכות בזה שהוא מחייב את הרשות לבינוי ופינוי לקבל חוות-דעת מהעירייה, המוסמכת לדבר בעם כל תושבי העיר, כולל התושבים של אוחם האתרים. תשובתה של העירייה בענין צמצום השטח היחה שלילית. אבל החוק איננו מחייב אותנו לנהוג לפי חוות-דעתה של העירייה, אלא הממשלה או הרשות לבינוי ופינוי יכולה להחליט כפי שהיא מבינה.

הבאתי את חוות-הדעת של העירייה למליאת הרשות לבינוי ופינוי. רוב החברים הביעו דעה שלילית לגבי צמצום השטח. הם הטילו בספק את כדאיות הענין מהבחינה הכלכלית, שזה אחד השיקולים לדעתם.

בתוך הבירור הזה התברר לי דבר אחד שלא זכרתי ודבר אחד שלא ידעתי אותו. דבר אחד שלא זכרתי אותו היה שבסך-הכל בשכונת נחלת-אחים, שאנו מוציאים אותה משטח ההכרזה, היו 115 מערערים מתוך 1000 משפחות בערך הגרות שם. 115 המערערים האלה היו כולם בעלי-בתים ולא שוכרי הדירות. חלק מבעלי-הבתים אינם גרים כלל בשטח זה אלא הדירות שלהם מושכרות. חלק מהדירות המושכרות הן כמצב של דיור טוב-סטנדרטי במלוא מובן המלה. בלי הכרזה כזאת על נחלאות כאזור שיקום אין תועלת אם נוציא את הדיירים האלה מדירותיהם, כי במקומם ייכנסו לאותן הדירות אנשים אחרים בגלל מצוקת הדיור בעיר ואין פותרים את השאלה לגבי האתר הזה. את זאת לא זכרתי. אני שמעתי על-כך בדין-וחשבון קודם.

מה שלא ידעתי הוא, שלפי החוק, אם הרשות לבינוי ופינוי מכריזה על שטח כעל שטח שיקום, הרי חייב כל בעל רכוש או כל בעל חזקה ברכוש לקבל אישור על כל עיסקה שיעשה. החוק מחייב את הרשות לבינוי ופינוי, במקרה שהחשובה היא שלילית, לרכוש את המקרקעין או לקבל את החזקה על הרכוש; כלומר, אם מישחו רוצה בדמי-מפתח למסור דירה והחשובה היא שלילית, חייבת הרשות לבוא במקום הקונה הפוטנציאלי.

שר הסעד מ. חזני :

מי יקבע את המחיר?

שר השיכון ז. שרף :

שנאי י.

הוויכוח היה קשה. לא אמרתי כי הממשלה לא תאשר את ההצעה, כי לא היתה הצבעה על-כך בממשלה. אבל אמרתי שהיה לי הרושם שאיני בטוח אם הממשלה תאשר את ההכרזה בגבולות רחבים. זה היה הדיווח שלי. בסוף הוויכוח הוחלט לשנות את ההכרזה לגבולות המצומצמים ואת ההצעה הזאת אני מביא עכשיו לפניכם.

שר הפנים י. בורג:

היום ישנה ידיעה בעתון שהוגשה חביעה לבג"ץ

בענין זה.

שר השיכון ז. שרף:

איני חייב לחיות על-פי העתון. קראתי ששמעוני, שהוא יושב-ראש הוועד, מייצג גם את הושבי האחרים שנשארו בהכרזה וגם את אלה הגרים בשכירות באזור הרחב. הוועד, שהופיע אצל מי שהופיע (הוא הופיע גם אצלי) הוא כולו ועד של בעלי-בתים של נחלאות.

אני מבקש לאשר את הצעת הרשות לבינוי ולפינוי, על השטח המצומצם כפי שהוא מתואר במפה.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

איוה חלק זה מהווה מחשבת המקורי?

שר השיכון ז. שרף:

מבחינת האוכלוסיה זה כ-60%, מבחינת השטח - כ-40%.

שר הפנים י. בורג:

יש לי ספק אם צריכים לעשות זאת בכלל. נדמה לי שחברים העירו על-כך כאשר בנטוב הביא את התכנית בשנת 1969/68.

שר השיכון ז. שרף:

לא היה ויכוח ביחס לחלק הצפוני.

שר הפנים י. בורג:

מה הנימוקים שלי נגד ההצעה? אין עדיין תכנית כללית של עיריית ירושלים. ויש עוד שם ויכוח בכלל אם יהיה מרכז אחד בעיר או שני מרכזים, ואני חושב שאם אנו ניגשים לפרוייקט אחד בלי הקשר עם התכנית הכללית של תכנית מיתאר של ירושלים אנחנו עושים צעד פזיז, אם לא עוול.

ועוד: אני רואה את המיגבלות לגבי שיכון האוכלוסיה מחוץ לאתר השיכון הנוכחי כקשות מאד.

גם חסר לי המעמד הכספי ומה יהיה שם, ביחוד כשאחה הורס בתים שייתכן והם במצב טוב-סטנדרטי למרות שזוהי פינה אוריינטלית. לי לא איכפת שזוהי בעיר גם פינה אוריינטלית כזאת, כמובן שהיא תהיה במצב סניטרי והיגייני.

שד המשפטים י.ש. שפירא:

אני חושב שאנחנו יושבים כולנו בתוך פינה

אוריינטלית.

שד הפנים י. בורג:

אנחנו במערב של אסיה.

אני חושב שניתקל גם באי-שביעות-רצון של התושבים הגרים שם. יש שם הרכב מעניין מאד ומגוון מאד של תושבים, של בני עדות שונות, יש שם יריעה מגוונת, ישנה COHESION בין התושבים על בסיס עדתי.

שד המשפטים י.ש. שפירא:

השלמה עדתית.

שד הפנים י. בורג:

השלמה עדתית זהו "קומפלימנטרי" ולא בדיוק

COHESION.

שד השיכון ז. שרף:

זה נכון לגבי החלק שהוצא מההכרזה. אלה שהיו אצל השד ספיר היו מהמוצאים מתוך ההכרזה.

שר הפנים י. בורג:

אני מוכרח להתחשב כמה שאתה אומר אם הארגומנט של COHESION עדתית קיימת או לא. אבל נראה לי שאנחנו נכנסים כאן לענין שיעלה עשרות מיליוני לירות. אלה מה? יכולים לומר: אחרי-כן יבנו, יבואו אנשים וישלמו. לי כל הענין אינו נראה. לכן איני יכול להצביע בעד ההצעה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מבין שבפני הממשלה נמצאת רק הצעה אחת, הצעה של הרשות לבינוי ולפינוי מיום י"ט באייר תשל"ב, 3 במאי 1972. כל החלטה מאוחרת מבטלת את ההחלטות הקודמות; לפי החוק אין הממשלה יכולה לאשר החלטות שבוטלו. היא יכולה לאשר את החלטת הרשות לבינוי ולפינוי מיום ה-3 במאי ותו לא. ההחלטה הזאת מה-3 במאי מתייחסת לאזור המצומצם.

אני מדגיש זאת כי לא הבינותי לשם מה הסביר לנו שר השיכון את כל ההיסטוריה הזאת, שלדעתי צריך היה לכלול גם את השטח השני. ההצעה היא אינה קיימת.

לגבי ההצעה המונחת לפנינו אני חושב שהיא הגיונית. היא תופסת את רוב האוכלוסיה שעליה מדובר, את האזור הצפוף ביותר. אין היא תופסת את האזור שאינו צפוף כל-כך. היא תופסת פחות שטח, אבל שטח שהוא צפוף יותר.

לגבי ההצעה הזאת, אם היא מבוססת על-כך, כפי ששר השיכון הסביר לנו, שהאוכלוסיה שם רוצה בכך, לא אתנגד לזאת. אבל אם האוכלוסיה שם מתנגדת או תתנגד מתוך הנחה שהיא יכולה להסדיר את ענייני השיקום והבינוי בכוחות עצמה, או שהם יתקשרו ישירות עם הקבלנים, לא הייתי בעד זה. בכל-אופן רק

הצעה זו המונחת לפנינו צריכה להיות נדונה ולא כל הצעה אחרת. אם רוצים לכולל גם את יתר שלוש השכונות, צריך להתחיל בפרוצדורה חדשה.

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

מי גילה בעצם את ההתנגדות להכללת אותם החלקים, שהיה מקובל קודם כי גם הם נכללים בהכרזה, בפרוייקט של נחלאות? לפי הפרסומים היה זה מיעוטה של האוכלוסיה באזורים האלה. האם זה נכון?

שר השיכון ז. שרף:

מסרתי על-כך.

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

ישנה קבוצת אינטרסנטים שהיא מפעילה לחצים כדי להוציא אחרי-כן את השטח שלהם למכירה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מניח שכל האוכלוסיה הם אינטרסנטים.

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

ישנם בעלי-בתים.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

גם הם אינטרסנטים.

השר לקליטת העלייה נ. פלד :

כפי שאני מבין, רוב האוכלוסיה באזורים האלה, לא רק שאיננו תובע את הוצאת שלוש השכונות מההכרזה, אלא להיפך.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

מנין לך ידיעה זו?

השר לקליטת העלייה נ. פלד :

הידיעה הזאת מבוססת על הפרסומים שהיו ועל-כך שישנה תביעה מצד מרבית האוכלוסיה לא לשנות את התכנית המקורית.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

אין דבר כזה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אתה לא דיברת עם מרבית האוכלוסיה.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

צמצום התכנית עשוי לפגוע במספר הפתרונות, בכל האופי של התכנית הזאת כפי שהיא הובאה לכאן.

אין להתעלם גם מן העובדה שעיריית ירושלים קיבלה החלטה פה-אחד על התכנית בגבולותיה המקוריים. אני באמת מקשה ושואל: מה קרה במשך השבוע הזה, בין הישיבה הקודמת לבין הישיבה הזאת של הממשלה, שהוא מחייב אותנו לצמצם את התכנית, שהיא בעיקרה מכוונת לטובת הציבור שם ושהיא מכוונת לפתור את בעיות השיכון של כלל האוכלוסייה שם, ובמידה שאחה מצמצם את השטח, אתה מצמצם את האפשרויות לתת את הפתרון בשטח הזה.

איני נכנס כרגע לצד הפורמלי של הענין, אבל אני נוטה להשאיר את התכנית המקורית, כפי שהיתה מונחת בפני הישיבה הקודמת של הממשלה.

שר השיכון ז. שרף:

כתוב עוד פעם פלד

השאלה היא: האם יכולה הממשלה לחזור לתכנית

המקורית?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

השאלה היא: מי מציע זאת? האם זוהי הצעתו של שר

השיכון?

שד השיכון ז. שדף:

לא. יש לנו בעיה: ההכרזה הקודמת מתבטלת ב-19 במאי. העניין צריך להופיע ב"רשומות". יש לנסח את הדבר עם משרד המשפטים וכו'. כל זה דורש הרבה זמן. היועץ המשפטי לממשלה הבטיח לי שידאג לכך, שאם הדבר יאושר היום בממשלה, הוא ידאג לכך שהדבר יופיע ב"רשומות" לפני ה-19 במאי. אם לא יוחלט עליו היום, יכול כל העניין להתבטל כפי שנתבטל לפני שלוש שנים.

שד המשפטים י.ש. שפירא:

השד פלד מציע לאשר לא את התכנית המצומצמת כי אם את התכנית המורחבת. האם זוהי הצעתך, שד השיכון?

שד השיכון ז. שדף:

אני מסופק אם אני יכול להציע זאת. אשאל את שד המשפטים.

החוק הזה הוא קשה.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

הוא מגן קצת על האוכלוסיה.

שר השיכון ז. שרף:

ואני איני עושק, גם אני מגן כמוך על האוכלוסיה.
ההערה שלך לא היתה הוגנת.

לא מבחינת תוכנו החוק הוא קשה. אלא מבחינת הפרוצדורה. הרשות לבינוי ולפינוי צריכה לאשר, והממשלה צריכה לאשר. ואם הממשלה אינה רוצה לאשר, צריך לחזור ולהוועץ שוב עם עיריית ירושלים ואחרי-כן הוא צריך לחזור שוב לרשות לבינוי ולפינוי, ואחרי-כן נציע להכניס תיקון לחוק. כל זה מסבך.

אני מציע לאשר מה שהרשות לבינוי ולפינוי מציעה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

זאת אומרת, אינך מקבל את הצעת השר ורהפטיגי?

שר השיכון ז. שרף:

איני יכול.

שר הסעד מ. חזני:

אני מכיר את שבילי הסמטאות והדרכים של שכונת נחלאות על בוריים. מתוך כך אני תומך בהצעתו הנוכחית של שר השיכון, כי הרחובות הכלולים במסגרת המוצעת עכשיו, השיכון בהם הוא פעמיים תת-סטנדרטי, ומטעמים סוציאליים צריך לאשר לאנשים האלה את האפשרות להיחלץ ממצוקת הדיור. אמנם אמרתי זאת כבר בישיבה הקודמת, אבל אני חוזר על-כך: אילו הדבר היה אפשרי, הייתי עוזב בינתיים את האזור הזה ומתחיל במוסררה.

שד השיכון ז. שדף:

הסברתי מדוע מוסררה אינה באה בחשבון. שם אין

לנו תכנית-אב מאושרת.

שד הסעד מ. חזני:

גם מטעמים סוציאליים וגם מבחינת המשטרה הייתי מתחיל במוסררה. את המוקד הזה של עוני, מצוקה, עבריינות ואלימות צריך לבער. זה לעומת כל אזור ואזור באתר הזה של נחלאות, שכל אחד הוא אזור שקט ויפה. אבל אמר כבר שד השיכון, כיוון שאין תכנית-אב לגבי השטח ההוא, אי-אפשר להתחיל בכך. נחוק איפוא להתחיל כאן בנחלאות.

הערה לשר פלד: כל השכונות המוצאות עכשיו מתכנית ההכרזה ושעיריית ירושלים החליטה לכללן - הרי היא החליטה עליהן לא מטעמים סוציאליים, שכן השיכון בשכונות אלה אינו שונה מהשיכון בשערי-חסד ובשכונות סמוכות. העיריה החליטה על-כך מטעמים אורבניים, היא רוצה להעביר שם שדרה עד רחביה. ודאי חשוב הדבר לעיריה מטעמים אורבניים, אבל דין האזור שרוצים להעביר בו שדרה כדין כל אזור אחר, ששם מחפשים דרך להסתדר עם בעלי הרכוש, עם בעלי החזקה. אין זה שונה כמלוא הנימה מכל אזור אחר, מפותח יותר או מפותח פחות.

לכן המסגרת המוצעת עכשיו היא נחוצה, ואם אי-אפשר להתחיל במוסררה, ששם צריך היה להתחיל מטעמים סוציאליים, יש להתחיל באזור המצומצם הזה של נחלאות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אתה תומך איפוא בהצעתו של שר השיכון.

שר העבודה י. אלמוגי:

אילו הצביעו בשבוע שעבר, הייתי מצביע בעד התכנית המורחבת. שמעתי הדים בישיבת הממשלה מהוויכוח הסוער שהיה בשנת 1964/63, בשעה שהבאתי את הצעת החוק לכנסת. נכון שהחוק מגן על האזרחים. החוק יש בו הפתרון היחיד לחיסול שכונות העוני בארץ. בלי תכניות כאלה לא יעלה בידינו לחסל את שכונות העוני. חבל מאד שהגענו לשכונה שכזאת לראשונה רק עכשיו.

שר האוצר פ. ספיר:

זה המקרה הראשון שמביאים לפנינו.

שר השיכון ז. שרף:

זה המקרה השני. היה כבר ענין סלמה בתל-אביב.

שר העבודה י. אלמוגי:

נכון.

שר השיכון ז. שרף:

פינוי חלק גדול מסלמה.

שר העבודה י. אלמוגי:

אני זוכר, כי בשעה שהעברתי את החוק, הגעתי לידי הסכם עם עיריית ירושלים שהשכונה הראשונה לפינוי ובינוי תהיה שכונת נחלאות.

שר הסעד מ. חזני:

אז לא היתה מוסררה פנויה בידינו.

שר העבודה י. אלמוגי:

אבל אז גם לא ראו אנשי נחלאות את בניני וולפסון והשגיאה שלנו היתה בזאת או חוסר היכולת שלנו היה בזאת שחכינו לכך כל-כך הרבה זמן.

מדוע אנחנו רוצים עכשיו בהרחבה? העניין אינו פשוט כל-כך. אנחנו יכולים לחסל את שכונות העוני מבלי שהמדינה תצטרך להשקיע בזה הרבה כספים, אלא על חשבונות ספקולטיביים של בעלי הקרקעות מסביב לשכונות העוני. ברגע שאנחנו מכריזים על פינוי שכונת עוני ואנחנו מחקנים אותה ומשפרים אותה ובונים שם אחרת, מיד באופן אבטומטי כל השטח מסביב לשכונת העוני עולה ב-300%, ואנחנו מעשירים על-ידי החוק הזה ספקולטיבית את בעלי הקרקעות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זה רכושם או איננו רכושם?

שר העבודה י. אלמוגי:

אתה בעד ספקולציות? אנחנו עושים אז שני דברים, אנחנו משקיעים כסף ממשלתי - ברגע שאתה מצמצם את השטח, הכדאיות יורדת - כדי להעשיר בעלי רכוש שעקב זה הם נהנים. בעצמך אמרת שהחוק הזה מגן על האזרחים. הוא מגן בלי שמאי ובלי הערכה. הוא לא יקבל פחות ממה שהוא מקבל עכשיו; מפני שהממשלה משקיעה הרבה כסף בזה, הוא מתעשר. האם את זאת אתה רוצה?

אני מברך על ההתחלה. אין לי עצה אחרת אלא לקבל מה ששר השיכון הביא לפנינו. הוא הביא הצעה המדוברת בעד צמצום. אבל צריך היה להסביר לכל אלה החושבים שפוגעים באזרחים. פוגעים בממשלה ומעשירים אזרחים.

אגב, אדוני שר הפנים, הייתי בנחלאות בזמן שטיפלתי בעניין. אולם יש איזה דבר משונה. כאשר הלכו לאותה שכונה טרם שהוצע החוק, כולם בכו וביקשו שצלמי טלוויזיה יבואו לראות איך חיים שם. ברגע שאתה מוציא את החוק ונותן פתרון לשכונה, רוצים יותר. פתאום ישנה אידיאליזציה, אומרים: נהדר שם. איפה נהדר שם? היתה תכנית עוד לפני 6-7 שנים לחסל את שכונת נחלאות.

./.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מכיר רק את העניין, איני יודע איפה המקום.
אני יודע על-כך רק ממסלחת שהיתה אצלי פעמיים והיום מהעתון.

אני רוצה לשאול את שר השיכון: העיריה מתנגדת

לשטח המצומצם? ואתה?

שר השיכון ז. שרף:

העיריה היא בעד הכרזה על השטח הרחב. אני איני
בעד ואיני נגד. אני מביא את הצעת הרשות לבינוי ולפינוי. שואלים מהי הרשות
לבינוי ולפינוי. זהו מוסד המורכב מנציגי משרדים ובחלקו מנציגי עיריות.

שר האוצר פ. ספיר:

אני רוצה להגיד עוד איזה פסוקים, אם כי אינם
שייכים לעניין, ועוד תהיינה הזדמנויות לדבר על-כך.

אני רוצה להגיד משהו ביחס למה שנעשה בעניין
השיכון בארץ. אמר כבר אלמוגי: אין זה כצעקתה. אפשר לסכם בעניין זה כל ארבע
השנים של הקרנציה הזאת של הכנסת ושל הממשלה. עשיתי אמש חשבון שבארבע השנים
נגמרו 170,000 דירות. בשנת 1970 גמרו 32,000 דירות; בשנת 1971 - 38,000
דירות; השנה יגמרו 48,000 דירות ובשנה הבאה יגמרו 52,000 דירות.

שר השיכון ז. שרף:

זוהי הערכתי.

שר האוצר פ. ספיר:

אין לי אלא המספרים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ושל משרד השיכון. איני סופר בעצמי כל בית ובית.

מהמספר הנ"ל אם מורידים דירות לעולים ולזוגות צעירים הרי נשארות בשביל האוכלוסיה בכלל 50,000-60,000 יחידות דיור.

אגב, אין זזים פעם אחת לדירה. אם מושביץ עובר מדירה לדירה, הרי עובר מי שגר בתנאים קשים יותר לדירתו של מושביץ.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

עדיין לא. גם לדירתו הקודמת של מושביץ אינו

נכנס קבצן גדול.

שר האוצר פ. ספיר:

ישנן שלוש תזוזות מדירות לדירות, אבל לפחות שניים. זאת אומרת, במשך ארבע שנים אלה משפרות את שיכון כ-120,000 משפחות פרט למה שאנחנו מוציאים. יש גם ריבוי טבעי אחר של ילדים. זה מסובך יותר. קראתי מאמר של דרין-דרפקין. מחזיקים עכשיו בענין זה במח את המדינה, כאילו לא עשה ולא כלום בשטח זה. הכל מראים בצילומים - כפי שהיה נוהג לומר אשכול המנוח - את האלמנה עם עשרת היתומים.

חשבתי כי גם על חברי הממשלה לדעת שלא כצעקתה בשטח זה, כפי שמציגים זאת בכל הזדמנות בחמימות, בדמגוגיה וכרשעות. אני יודע ששר השיכון ינאם מחר בכנסת. אני מקווה שיביא לשם גם את המספרים האלה.

שר השיכון ז. שרף:

העליתי אותם בוועדת הכספים של הכנסת.

על המספרים האלה אני צריך רק להוסיף כי תוך ארבע השנים האלה 25,000-30,000 דירות יוצאות משימוש כדירות; היינו, בשכונות כמו רחביה ובית-הכרם ושכונות דומות בערים אחרות הורסים בית של דירה אחת כדי לבנות בית של 16 דירות, אבל הבית של דירה אחת נהרס. אחרי-כן אנחנו הורסים בתים שאינם ראויים לשימוש, אלה הן דירות של אזבסטונים וכדומה. לעומת זאת אני מוסר לך עוד מספר חשוב. לפי הערכת הכלכלנים שלנו כל שנה מתפנות כ-5,000 דירות על-ידי מלאך-המוות והירידה מן הארץ. כך שמהמספר הכולל צריך אולי להוריד 10,000 דירות.

בשנת 1971 השתוותה כמעט אספקת הדירות לביקוש, אולי חסרו כ-3,000. בשנים לפני-כן היה גרעון באספקת הדירות. לא אגיד בכנסת את המספר כפי שאני מעריך אותו, כי יש לי על זה ויכוח עם הכלכלנים במשרד. הם טוענים למספר קטן יותר. לפי הערכתי היה בשנים ההן גרעון באספקה לעומת הביקוש ב-20,000 דירות. זה היה מפאת הירידה בהתחלות בשנות המיתון משנת 1966 ואילך. בגלל מה שפיגרו בשנים 1967/66 יצא ש-25% של כוח-האדם היהודי בענף הבנין עזב את המקצוע הזה ועבר לענפים אחרים. מבחינת ההתחלות בבנייה השגנו רק בשנה שעברה את הרמה היחסית של 1965. וזה הגרעון הלוחץ עלינו.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

כפי שאמר ספיר, זה יתוקן בשנה הבאה.

שר השיכון ז. שרף:

אפילו אם תהיה עליה של 65,000 השנה, לא נצטרך הרכה יותר מאשר ביקוש שוטף של 48,000 דירות, ואלה ייגמרו.

שר התיירות מ. קול:

מה היתה התייקרות הדירות בארבע שנים אלה?

שר השיכון ז. שרף:

אם אתם רוצים שיחה על-כך - בבקשה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זהו נושא מעניין, אבל זהו נושא להרצאה מיוחדת.

שר השיכון ז. שרף:

אני מתפלא על שאלת שר הדתות ששאל מדוע הייתי חייב לספר על כל ההיסטוריה הזאת. מתוך יושר הייתי חייב למסור שההצעה היא בניגוד לחוות-דעתה של עיריית ירושלים. חשבתי שאני חייב לספר לממשלה גם על מה שנעשה בתוך הרשות לבינוי ולפינוי.

שד האוצר פ. ספיר:

מה הנימוק של עיריית ירושלים שהיא מתנגדת

לתכנית המצומצמת?

שד הסעד מ. חזני:

היא רוצה להעביר שם שדרה.

שד השיכון ז. שרף:

אתה אמרת שאחה מכיר את השטח על בוריו.

שד הסעד מ. חזני:

גם על בורותיו.

שד השיכון ז. שרף:

יש ברשות הפיתוח אנשים המכירים את השטח יותר טוב מכס. למשל, יושב בעירייה חיים מרינוב, שהוא סגן ראש העיר וחי בירושלים ארבעים שנה. הוא מכיר יפה את השטח. הוא הצביע נגד התכנית החדשה. כלל לא היה ברור שיהיה רוב פשוט בעד זה. אליו הצטרפו נציגי תל-אביב וחיפה - באואר ושחל. היה שם נציגו של שד הפנים, והוא נתן תיאור מאיר עיניים מעיר אחרת - מליורפול ששם התחייבו להוציא אנשים משכונה אחת ובגלל ה-COHESION להחזיר אותם כעבור שנתיים לאותה השכונה הבנויה. העבירו אותם לשנתיים לדיור אחר, והנה מרבית התושבים סרכו לחזור לשכונה הקודמת, כי בינתיים נוצרה COHESION אחרת. זה היה סיפור מאלף.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הצרה היא שנציגי ליוורפול אינם מבקרים פה אצל

חברים במשרדים.

שר השיכון ז. שרף:

אבל נציגו של שר הפנים היה שם, וליוורפול היתה העיר הראשונה שהתחייבה לספק את הדיוור בתחומי אותה השכונה ולא עששה זאת, כי רוב התושבים לא רצו לחזור לאותה השכונה. יכול להיות שזה יקרה גם פה. נחיה ונראה.

אני חוזר ומציע בלי חדווה שנאשר את ההצעה של

הרשות לבינוי ולפינוי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מגיע המומנט שצריך להצביע.

מי בעד הצעת הרשות לבינוי ולפינוי?

מ צ ב י ע י ם.

מ ח ל י ט י ם (ב-11 קולות)

בהמשך להחלטה מס. 642 של הממשלה מיום ד' בחמוז תשל"א (27.6.71), לאשר כי הרשות לבינוי ולפינוי של אזורי שיקום תכריז על אזור שיקום בנחלאות, כאזור שיקום לצרכי חוק הבינוי והפינוי של אזורי שיקום, תשכ"ה-1965, בהתאם להחלטת הרשות מיום י"ט באייר תשל"ב (3.5.72).

547. צירוף שד לוועדה להתיישבותשד המטפטים י.ש. שפירא:

אני מבקש מכם לקבל הצעת החלטה המוגשת על-ידי שד החוץ - כלומר על ידי, כי אני ממלא את מקומו, לצרף את שד החוץ כחבר לוועדה להתיישבות.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

אני רוצה להכניס תיקון, והתיקון הוא - לצרף גם את שד הדתות כחבר הוועדה. צירופו של שד החוץ בא כי שד החוץ סבור שבענייני התיישבות צריך גם לייצג אינטרסים של מדיניות החוץ. בענייני התיישבות צריך גם לייצג את הזכות ההיסטורית של העם היהודי על ארץ-ישראל, שעל זה הוחלט עכשיו בכנסה.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

מי ממונה על-כך?

השר י. גלילי:

אני מציע להזמין לוועדה גם את שד המטפטה, כי יש בשטחים גם בעיה של שיטור.

שר העבודה י. אלמוגי :

וגם את שר העבודה, כי יש בעיות של כבישים.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

אם מצרפים לוועדה את שר החוץ, אני מציע לצרף גם את שר הדתות. אני לא הצעתי לצרף לוועדה את שר החוץ.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

כדי למנוע כל אי-הבנות - איני מציע לצרף לוועדה

את שר המשפטים.

שר השיכון ז. שרף :

אני רוצה לדבר נגד הצעתו של שר הדתות.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אינך חייב לדבר, אתה יכול להצביע נגד.

שר השיכון ז. שרף :

אני חושב שהנימוק פוסל את ההצעה. הזכות ההיסטורית של עם ישראל על ארץ-ישראל היא נחלת כל המסובים מסביב לשולחן הזה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ומדיניות החוץ אינה נחלת כל המסובים?

שר השיכון ז. שרף:

שר הדתות איננו מייצג את הזכות ההיסטורית של עם ישראל על ארץ-ישראל, ומשרד הדתות אין זה מתפקידו לייצג זכות זו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הייתי מצביע בפירוש בעד ההצעה. מדוע לא יהיה עוד שר בוועדה אם הוא רוצה להיות חבר בה? אבל עליך לזכור שאתה שר כל הדתות במדינה הזאת, אתה לא רק שר הדת היהודית בלבד. אני מכיר לפחות שני שרים היושבים ליד השולחן הזה שהם דאגו לכך שהקטע הזה של הזכות ההיסטורית של עם ישראל על ארץ-ישראל ייכנס להחלטת הכנסת. אחד מהם הוא שר הסעד.

שר התיירות מ. קול:

ההחלטה היתה מיותרת. הקדוש-ברוך-הוא אישר כבר זכות זו, ואין צורך בהחלטת הכנסת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נכון הוא שהקדוש-ברוך-הוא איננו זקוק לאישור

נוסף.

שר הסעד מ. חזני :

אני מציע לצרף את השר ורהפטיג לוועדה מבלי
ההנמקה שלו, ואני מציע לשר ורהפטיג להסתלק מההנמקה שלו.

השר י. גלילי :

אני מציע שכל דכפין יבוא ויצטרף לוועדה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

מי בעד צירופו של שר החוץ כחבר לוועדה

להתיישבות?

מ צ ב י ע י ם .

מ ח ל י ט י ם (ב-10 קולות נגד 2)

לצרף את שר החוץ כחבר לוועדה להתיישבות.

שר הסעד מ. חזני :

ומה בדבר הצעתי?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אי-אפשר להצביע אליה, כי התנית את צרופו של שר הדתות כחבר לוועדה בתנאי של הסתלקותו מהנמקתו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מסתפק בהחלטה בלי הנימוק.

מ צ ב י ע י ם .

(6 קולות נגד 4 נגד צירוף שר הדתות לוועדה).

548. נסיעות שרים

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מציעים לאשר את נסיעת שר התחבורה והתקשורת לדנמרק, על-פי הזמנת שר התחבורה הדני, למשך ארבעה ימים החל ביום א' בסיוון תשל"ב (14.5.72). שר השיכון ימלא את מקום שר התחבורה והתקשורת בעת העדרו מהארץ.

אני רק חושב כאדם שהיה בדנמרק לפני חצי שנה

שארבעה ימים אינם מספיקים.

מ ח ל י ט י ם :

לאשר את נסיעת שר התחבורה והתקשורת לדנמרק, על-פי הזמנת שר התחבורה הדני, למשך ארבעה ימים החל ביום א' בסיוון תשל"ב (14.5.72).

שר השיכון ימלא את מקום שר התחבורה והתקשורת בעת העדרו מהארץ.

549. ש א ל ה

שר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשאול את ממלא מקום שר החוץ: מה האמת בדיעות שנתפרסמו בדבר בקשת ירדן למעבר אווירונים ירדניים מעל רמת-הגולן? היו אמנם הכחשות. אבל אין אני מתייחס להכחשות. אני רוצה לדעת: מה האמת בכך ומה הפרטים?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לפי האינפורמציה שבידי אין זה נכון. אבל לא אתנגד אם השואל ישאל את שר החוץ למשיחזור לארץ.

./.

550. אשרור האמנה לדיכוי מעשים בלתי-חוקיים כנגד בטיחות התעופה האזרחית

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

יש לנו דבר פורמלי הקשור בחקיקה, והוא בדבר הסכם בינלאומי בענין חטיפות ומטוסים. יש לנו מועדים ותאריכים.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

הישנם מועדים לחטיפה?

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשרר את האמנה לדיכוי מעשים בלתי-חוקיים כנגד בטיחות התעופה האזרחית

THE . THE CONVENTION FOR THE SUPPRESSION OF UNLAWFUL ACTS AGAINST
SAFETY OF CIVIL AVIATION

שנחתמה במונטריאול, קנדה, ביום 23 בספטמבר 1971.

ב. להפקיד את כתב האשרור של האמנה הנ"ל, בהתאם לסעיף 15(2) לאמנה, בידי שלוש הממשלות המופקדות עליה:

(1) ממשלת ארצות-הברית של אמריקה;

(2) ממשלת הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה ואירלנד הצפונית;

(3) ממשלת ברית הרפובליקות הסוציאליסטיות המועצתיות (ברית-המועצות).

ג. לייפות כוחו של שר החוץ לבצע ההחלטה.

שר האוצר פ. ספיר:

מתי תהיה לנו עוד ישיבה?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

המועד ייקבע על-ידי ראש הממשלה.

שר הבטחון מ. דיין:

קראתי בעתון שקבעו ישיבת הממשלה למחר בבוקר. אחד הדברים הקשים במשרדים משמוסרים להם הודעה ותוך מספר שעות הם צריכים להפוך את סדר-היום שלהם. מה שאני מבקש מאד, שאם אין סיבה מיוחדת לכך המחייבת לקיים את הישיבה מחר - לתת לנו איזו ארכה. כמובן, אם יש סיבה מיוחדת, נעשה הכל כדי להשתתף בה מחר בבוקר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מסור יימסר הדבר לראש הממשלה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:40.